

Etelä-Karjala-ohjelma 2026-2029 ja sen ympäristöselostus

Maakuntahallitus 22.09.2025 § 138

Valmistelija

Laura Peuhkuri
puh. +358 40 631 5970
laura.peuhkuri@ekarjala.fi

Etelä-Karjala-ohjelma 2026-2029 on maakunnan kehittämisen asiakirja, joka sisältää sekä pitkän tähtäimen strategisen suunnitelman (vision 2040) että neljän vuoden välein laadittavan maakuntaohjelman (strategiset valinnat 2026-2029) ja alueen TKI-vahvuuksiin pohjautuvat älykkään erikoistumisen painotukset kokoavan innovaatiostrategian 2026-2029. Ohjelmatyötä ohjaavat laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (ns. ALKE-laki, 756/2021) sekä pitkän aikavälin tavoitteiden osalta maankäyttö- ja rakennuslaki. Älykäs erikoistuminen on alue- ja rakennepolitiikan varojen hallinnoinnin mahdollistava edellytys.

ALKE-lain 26§ mukaisesti ”maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen. Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.”

Maakuntahallitus on hyväksynyt 27.1.2025 maakuntaohjelman osallistumis- ja arviointisuunnitelman, joka on toiminut myös Etelä-Karjala-ohjelman valmistelun työsuunnitelmana. Etelä-Karjala-ohjelman 2026-2029 valmistelu käynnistyi syksyllä 2024. Valmistelun aikana on järjestetty useita ohjelmavalmistelulle räätälöityä sidosryhmätilaisuuksia sekä käyty tiivistä keskustelua strategian eri osa-alueita kattavien maakunnallisten teemaverkostojen kanssa. Valmistelun eri vaiheista on tiedotettu maakuntavaltuustoa, maakuntahallitusta ja maakunnan yhteistyöryhmää, ja myös kuntien työvaliokuntaa, ja tuotu näiden muutosehdotukset osaksi valmistelua. Asia on ollut myös esillä Etelä-Karjalan liiton kuntakierroksilla 2024 ja 2025.

Valmistelun keskeisinä lähtökohtina on ollut tuottaa jatkuvuutta aiemmalle hyvälle kehittämiselle samalla kun huomioidaan muuttuneen toimintaympäristön aikaansaama tilannekuva ja uudet reunaehdot toiminnalle. Uudella ohjelmakaudella painottuvat kansainvälisyyden, yliaalueellisen yhteistyön ja kokonaisturvallisuuden näkökulmat. Kestävä kehitys ja ympäristövastuu ovat maakunnan pitkäaikaisia painotuksia, jotka huomioidaan edelleen läpileikkaavasti. Tavoitteena on myös ollut vahvistaa pitkän aikavälin ja kunnanvaltuustokauden pituisen kehittämisjatkumon yhteyttä sekä tukea aluekehittämisen ja -suunnittelun rajapintaa.

Etelä-Karjalan visio 2040 on, että olemme kansainvälisesti osaava, yhteisöllisesti rajalla ja saavutettavasti Saimaalla. Visiolauseena on ”Muutamme tarinan suunnan”. Maakuntaohjelmakauden tavoitteet on kiteytetty strategisiksi valinnoiksi 2026-2029, jotka jäsentyvät pitkän aikavälin vision alle teemoittain. Jokainen valinta on selitetty ja siihen kytkeytyy kärkihanke, joka ilmentää ajankohtaista kehittämiskokonaisuutta.

Seuranta ja mittaristo sisältää tavoitteet sekä vuodelle 2029 että vuodelle 2040. Pitkän aikavälin suunnittelu pohjautuu aiempaan Etelä-Karjalan tulevaisuustarkasteluun sekä sitä täydentävään analyysiin. Ohjelmavalmistelussa on myös hyödynnetty kansalliset ja kansainväliset analyysit maakunnan tilanne- ja kehityskuvasta muuttuneessa toimintaympäristössä.

Laki ohjelmien ja suunnitelmien vaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki) edellyttää ympäristöselostuksen laatimista Etelä-Karjala-ohjelman kaltaisista merkittävistä viranomaisten suunnitelmista. Ympäristövaikutusten arviointi on tehty ja ympäristöselostus laadittu liiton virkатыönä, mitä on ohjannut eri sidosryhmien edustajista koottu SOVA-ryhmä. Etelä-Karjala-ohjelman 2026-2029 toimenpiteet ovat yleispiirteisiä ja isommat investoinnit edellyttävät erillisiä YVA-prosesseja. Ympäristöselostuksessa on ennakoitu eri toimien ristikkäisvaikutuksia, mihin on syytä kiinnittää huomioita ohjelman toimeenpanossa.

Etelä-Karjalalle ominaisia ympäristöllisiä piirteitä ovat vesistöt, harjut ja metsät sekä rajaan ja historiaan pohjautuvat kulttuurikohteet. Elinkeinoelämä on painottunut tuotannolliseen toimintaan, joka perustuu luonnonvarojen jatkojalostukseen. Maakunnan sijainti rajan pinnassa asettaa tiettyjä haasteita infrastruktuurin kehittämiseksi, mikä on kriittistä elinvoiman kehittämiseksi ja alueen ihmisten hyvinvoinnille.

Etelä-Karjala-ohjelman 2026-2029 luonnos ja sen ympäristöselostus ovat asiakohdan liitteenä. Tämän maakuntahallituskäsittelyn jälkeen ne asetetaan julkisesti nähtäville [lausuntopalveluun](#). Lausunnot ja palaute pyydetään sähköisesti, ensijaisesti palvelun kautta. Annettu lausuntopalaute vastineineen sekä sen pohjalta muutettu ohjelma tuodaan uudelleen hallituksen käsittelyyn marraskuussa. Maakuntavaltuusto hyväksyy Etelä-Karjala-ohjelman 2026-2029, tavoitteena tämän vuoden aikana.

Valmistelija Laura Peuhkuri esittelee asiaa kokouksessa. Asiakohta pyydetään tarkistamaan kokouksessa.

Ehdotus Maakuntahallitus hyväksyy luonnoksen Etelä-Karjala-ohjelmasta 2026-2029 ja sen ympäristöselostuksen asetettavaksi nähtäville.

Asiakohta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Asiakohta tarkastettiin kokouksessa.

Maakuntahallitus 08.12.2025
124/06.01/2024

Valmistelija Anni Laihanen
puh. +358 40 483 5216
anni.laihanen@ekarjala.fi

Etelä-Karjalan maakuntahallitus käynnisti maakuntaohjelmavalmistelun 28.10.2024. Ohjelmaa on valmisteltu laajassa yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa. Osallistamisen menetelmät ovat olleet sekä läsnätilaisuuksia että etäyhteyksin toteutettuja työpajoja, seminaareja ja

ohjelmavalmisteluun esittelyä eri yhteyksissä. Monet eri teemojen parissa työskentelevät maakunnalliset verkostot ovat osallistuneet valmisteluun.

Maakuntaohjelma liitteineen oli nähtävillä 25.9.-27.10.2025. Lausuntoinfo järjestettiin Teams-alustalla 6.10.2025. Lausuntoja saapui lausuntopalvelut.fi-verkkoalustalle ja Etelä-Karjalan liiton kirjaamoon yhteensä 45 kpl, ja kaikki lausunnot on huomioitu jatkovalmistelussa.

Lausunnon antajina oli kattavasti eri sidosryhmiä alueelta ja sen ulkopuolelta. Muiden alue- ja valtion viranomaisten ohella muun muassa etujärjestöjä, yhdistyksiä ja koulutusorganisaatioita. Tämä on tuottanut erilaisia näkemyksiä, joita lausunnon antajat ovat nostaneet esiin omista näkökulmistaan, omine täydennystoiveineen. Kokonaisuutena Etelä-Karjala-ohjelmaa on pidetty kattavana, selkeästi jäsennehtynä ja yhteensopivana maakunnan organisaatioiden omien strategioiden kanssa. Valmisteluprosessia on pidetty avoimena ja osallistavana. Erästä lausunnonantajaa lainaten on tehty ”monipuolista, uudistavaa ja omannäköistä työtä”. Useat sidosryhmät ilmoittivat sitoutuvansa ohjelman toimeenpanoon ja seurantaan. Ehdotusten mukaan ohjelman seurannan ja mittariston tulee olla ajantasaisia ja vastuutahojen selkeästi määriteltyjä, jotta tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida ja ohjata vaikuttavasti.

Lausuntopalaute oli sisällöltään rakentavaa, mutta sisälsi myös sellaisia yksityiskohtaisia ehdotuksia, jotka sopivat paremmin toimeenpanon evästyksiksi ja huomioidaan ohjelman toimeenpanovaiheessa sekä muissa viranomaisyhteyksissä. Olennaisia puutteita ohjelmassa ei lausuntopalautteen perusteella ole, osoitetut virheet on korjattu ja joitakin täydentäviä kirjauksia tai täsmennyksiä on tehty.

Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 ympäristöselostuksen todettiin Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen antamassa lausunnossa täyttävän SOVA-lainsäädännön asettamat edellytykset. Ympäristövaikutusten arviointi on hyvin suunniteltu ja sen tarkkuustaso vastaa maakuntaohjelman tarkkuutta.

Valmisteluprosessia ja vaikutusten arviointia on ohjannut sitä varten perustettu SOVA-ryhmä, joka on kokoontunut neljä kertaa. Kestävän kehityksen huomioimiseksi on valittu arviointinäkökulmat, joita vasten ohjelmasta on tehty valmisteluajainen yleistasonen arviointi. Valituista näkökulmista muodostuva arviointikehikko tulee toimimaan maakuntaohjelman toteutusta ohjaavana tarkasteluperiaatteena hankkeita toteutettaessa. SOVA-ryhmä on käsitellyt lausuntopalautteen ja muutosehdotukset kokouksessaan 10.11.2025 sekä todennut ne perustelluiksi.

Saadun palautteen pohjalta muokatut Etelä-Karjala-ohjelman 2026-2029 luonnos ja sen ympäristöselostus sekä kooste palautteesta vastineineen ovat asiakohdan liitteinä.

Aluekehitysasiantuntija Anni Laihanen on kokouksessa esittelemässä Etelä-Karjala -ohjelman keskeiset sisällöt.

Ehdotus

Maakuntahallitus käsittelee maakuntaohjelmaa ja merkitsee tiedoksi siitä annetut lausunnot sekä hyväksyy Etelä-Karjalan liiton vastineen. Maakuntahallitus päättää ohjelmaluonnoksen sekä ympäristöselostuksen hyväksymisestä ja siirtämisestä maakuntavaltuuston käsittelyyn.

Päätös